

Дюсенова Гульден Боранбаевна

КМҚК «Ақерке» бөбекжайының тәрбиешісі

Қазақстан Республикасы, Қарағанды облысы, Жаңаарқа ауданы

**Мектепке дейінгі оқу тәрбие бағытында баланың тілдік
дыбыстық мәдениетін кешенді дамытудың
инновациялық жолдары**

Қазіргі кезде егемен елімізде білім берудің жаңа жүйесі жасалып, әлемдік білім беру кеңістігіне енуге бағыт алуда. Заманауи мектепке дейінгі білім беру жүйесінде ойын іс-әрекеті тұтас коммуникативті-ойын ортасында кіріктірілген білімдері негізінде жинақталатын ұғымдарды меңгеру үшін дербес технология ретінде қолданылады. Ойын әдісі басқа әдістерден айрықша ерекшеленеді, ол балаға зерттелетін құбылыстың қызметіне қатысуына, біршама уақыт «нақты» өмірлік жағдайларда өмір сүру мүмкіндігін береді. Ойын әдісінің ерекшелігін айтарлықтай деңгейде ойын ортасы анықтайды. Балалармен жұмыс барысында ойындар: бөлме, көше, компьютер, заттармен және заттарсыз, үстел үстіндегі баспа, басқару тетігі бар ойындар және т.б. қолданылады. Ойын технологияларының мазмұнына ойын іс-әрекетінің басқа да тәсілдерімен үйлесімділігінде түрлі компоненттерді қолдану кіреді: сұрақтар, нұсқаулар, түсіндірмелер, анықтамалар, көрсетулер. Оқытудың ойын түрін ұйымдастыруда балаларды танымдық іс-әрекетке ынталандыруға қозғаушы құрал ретінде ойын уәждемелерінен құрылады. Заманауи ойын технологиялары күрделі ойлау операцияларын шешуді болжайды: трансформация (аударма, таңбалар мен сөздер), түсіндіруге арналған міндеттер (мағынасын, мәнін және т.б. түсіндіру). «Заманауи ақпараттық технологиялар баланы қоршаған ортаның терезесі секілді» Ақпараттық технологияларға барлық арнайы техникалық ақпараттық құралдарын қолданатын технологиялар жатады. Ақпараттық-коммуникативті технологиялар (АКТ) жаңа білім беру тәсілдерін анықтайды.

Олар баланың дамуы мен оқытудың сапалы жаңа мазмұнына сәйкес келеді. Ақпараттық технологиялардың көмегімен ақпараттармен жұмыс істеу іскерліктері қалыптасады, коммуникативті қабілеттері дамиды, «ақпараттық қоғамды» табуда тұлғаны дайындау жүзеге асырылып, зерттеушілік іскерліктері мен тиімді шешімдерді қабылдау қабілеттері қалыптастырылады. АКТ-ны дәстүрлі тәрбиелеу және оқыту әдістемелерімен, сонымен қатар, педагогикалық инновациялармен үйлесімді біріктіргенде оқытудың тиімділігін айтарлықтай арттыруға, қоршаған ортаны тұтастай қабылдауын қалыптастыруға мүмкіндіктер туғызады. Компьютерлік технологияларды қолдану жеке алған білімдерін емес, тұтас, бірімен тікелей байланысты, мөлшерленген және арнайы ұйымдастырылған жүйені болжайды. Қоғамның заманауи талаптарына сәйкес АКТ-ны қолдану білім беру қызметінің сапасын арттыруға, мектепке дейінгі білім беру мазмұнын жаңа перспективалық мүмкіндіктерімен толықтырып, кеңейтуге мүмкіндік береді. Мектепке дейінгі ұйымдарға арналған ақпараттық технологиялардың мазмұнына жаңа буын техникалық оқыту құралдары енеді: - компьютер, проектор, экрандар, сенсорлық интерактивті тақталармен жабдықталған мультимедиалық кабинеттер; - компьютерлік дамытушы ойындар; - балаларды оқытуда педагогтерге айтарлықтай мүмкіндіктерін арттыратын анимация элементтері бар видео және фото материалдар. Балабақшадағы сабақтардың өзіндік ерекшеліктері бар, олар дыбыс және видеожазбаларды, үлкен иллюстрациялы материалдарды қолдана отырып, сезімге толы болуы тиіс. Бұның бәрін мультимедиалық мүмкіндіктері бар компьютерлік техника қамтамасыз ете алады. Бұл жерде компьютер тәрбиешіні ауыстырмай, тек толықтырып тұруы тиіс. Сондықтан компьютерлік технологияны білім беруге ендіру – қисынды және заманауи ақпараттық әлемді тұтастай дамытуға қажетті адым. Сонымен, есту және көру арқылы әсер ете отырып, мультимедиалық технологиялар жаңа мүмкіндіктер мен ақпараттар алуға жағдайлар жасайды. Бірақ, дидактикалық құрал ретінде қолданылатын заманауи ақпараттық технологиялар сабақта балаларды қоршаған ортамен

таныстыру барысында оң нәтижеге тек жасына сәйкес жұмыс түрлері мен әдістерін тапқанда ғана қол жеткізеді. Проблемалық оқыту технологиясы – баланы өз бетімен ізденуге үйрету, танымдық және шығармашылық қабілеттерін дамыту. Яғни, балалардың белсенділігін арттыру, оқу материалына баланы қызықтыратындай мәселе тудыру, бала материалды сезім мүшелері арқылы ғана қабылдап қоймайды, білімге деген қажеттілігін қанағаттандыру мақсатында меңгереді, бала оқытуды өмірмен және еңбегімен байланыстырады. Проблемалық оқытуды ойдағыдай іске асыру үшін балаларға ұсынатын өзекті сұрақтар жүйесін жасап ұсыну қажет. Және де кез-келген сұрақ өзекті бола алмайды. Осындай өзекті жағдай туғызып, сұрақ қою – проблемалық оқытудың алғашқы кезеңі болып табылады. Келесі кезеңінде бала іштей өз білімін талдап, таңдап, олардың жауап алуға жеткіліксіз екенін анықтайды да ізденіс жолына белсенділікпен түседі. Ал, үшінші кезеңде ол сұрақтың жауабын дұрыс шеше білу амалдарын, жаңа білімді меңгереді. «Мен білдім!» деген қуанышты жағдайға жетеді. Өздігінен даму технологиясы – бұл баланы жан-жақты дамыту, дербестікке тәрбиелеу, бала санасында нәрселер әлемі мен ойлау әрекетінің бірігуі. Мұнда оқыту бала дамуына сәйкес табиғи болуы керек, сонда ғана бала өзін дамыта алады. Бұл технологияның ерекшелігі оқытудың бірыңғай бағдарламасы болмайды, әркім табиғат берген даму жолымен жүреді. Инновациялық технологиялар – заманауи әлеуметтік мәдени жағдайда баланың тұлғалық дамуында динамикалық өзгерістер есебінен оң нәтижелерге жетуге бағытталған оқытудың әдіс-тәсілдері мен тәрбие құралдарының жүйесі. Қазіргі уақытта мектепке дейінгі ұйымдардың педагогикалық ұжымдары отандық және шетел тәжірибелерін зерттеу негізінде өз жұмыстарында инновациялық технологияларды ендіруде. Мектепке дейінгі ұйымдарда инновациялық іс-әрекеттің мақсаты – білім беру үрдісін заманауи тиімділігі жоғары технологиялармен және балалардың негізгі құзыреттіліктерін қалыптастырып, сөйлеу тілдерін дамытатын әдістемелермен қамтамасыз ету.